

**UNIVERSITATEA
TEHNICĂ
DIN CLUJ-NAPOCA
CENTRUL UNIVERSITAR NORD
DIN BAIJA MARE**

**North University Centre of Baia Mare
Faculty of Letters**

Scientific and pedagogic internship

**EFFECTIVE METHODS OF TEACHING
PHILOLOGICAL SCIENCES
IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

January 20 – February 28, 2020

**Baia Mare, Romania
2020**

CONTENTS

Scientific and pedagogic internship «Effective methods of teaching Philological Sciences in higher education institutions» : Internship proceedings, January 20 – February 28, 2020. Baia Mare. 128 pages.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

Challenges facing philology Education in the third millennium: globalization of the English language vs Ethnocultural identity Bezrukov A. V.	6
Застосування принципів предметно-мовного інтегрованого навчання під час організації самостійної роботи з іноземної мови студентів медичних спеціальностей Беспала Л. В.	10
Дидактичні основи кооперативного навчання як педагогічної технології на заняттях з іноземної мови Білецька Т. О., Гаврилюк О. О.	15
English language teaching today: what is effective teaching? Bilichak O. I.	19
The linguistic problem of cultural sensitivity: some tips to advance students' language proficiency Bohovuk O. A.	22
Особливості застосування методики CLIL під час дистанційного навчання студентів спеціальності «Англійська мова і література» Веремчук Е. О.	25
Специфіка ігрової стратегії викладання італійської мови в закладах вищої освіти Грачова А. В.	29
Особливості вивчення навчальної дисципліни «Сучасні технології викладання зарубіжної літератури» здобувачами вищої філологічної освіти в умовах перманентної діджиталізації суспільного простору: виклики та перспективи Давиденко І. О.	33
Фреймова структура знань: концепт GOD через призму філолога Давидова Т. В.	37
Сучасні підходи до організації самостійної роботи студентів-лінгвістів: віддалена позиція (системний та актуалізований виміри) Загнітко А. П.	41

Україна у контексті формування єдиного європейського освітнього простору Ісмаїлова Л. Л.	45
Специфіка формування соціокультурної компетенції у студентів I курсу ЗВО філологічного профілю (на матеріалі англійської мови) Карпіна О. С.	50
Особливості підготовки студентів-філологів та формування їх сучасного глобального світогляду Ковальчук Ю. А.	55
Потенціал та проблеми впровадження технології «перевернутий клас» у процес професійної підготовки майбутніх філологів Конопляник Л. М.	59
On the formation of intercultural competency of personality in foreign theory and practice Kostenko D. V.	64
Bilingual schools as an effective method of modern educational teaching Lotfi Ghahrodi H. S.	68
Проектно орієнтоване навчання в системі підготовки філолога Максимчук В. В.	72
Художня література як засіб викладання історії у закладах вищої освіти Накашидзе І. С.	78
Using communicative-game method in teaching English in higher medical institutions Oleksiienko A. V.	82
Типологія проектів для формування комунікативної компетенції студентів вищих навчальних медичних закладів Петренко О. В.	85
Розвиток професійної підготовки майбутнього філолога в умовах білінгвального навчання Пришупа Ю. Ю.	90
The study English social dialects by students philologists Rudenko M. Yu.	93
Формування іншомовної комунікативної компетенції студентів немовних спеціальностей засобами проектних технологій Салащенко Г. М.	97

Серіали як інструмент вивчення іноземних мов у вищій школі Самойленко О. В.	101
Компетентності викладачів в умовах інтеграційних процесів національного освітнього простору в європейській Скибун Н. Д.	107
Організація дистанційного навчання майбутніх перекладачів Струк І. В.	111
Student scientific group work within the system of professional adaptation in Ukraine Trefanenko I. V., Soloviova O. V.	116
Дистанційне навчання іноземної мови у вищих технічних навчальних закладах Яковлева М. Л.	120
Особливості технології дистанційного навчання студентів-філологів в умовах карантину Яслик В. І.	122

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ПРЕДМЕТНО-МОВНОГО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Беспала Л. В.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Запорізький державний медичний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Інтернаціоналізація системи освіти України, а також реформування галузі охорони здоров'я, її наближення до світових стандартів висувають нові вимоги до рівня підготовки студентів медичних університетів. В умовах глобалізації зростає потреба у висококваліфікованих спеціалістах, здатних до подальшого саморозвитку та самовдосконалення шляхом обміну професійним досвідом не лише у межах своєї країни, а й закордоном. Однією з провідних вимог до майбутніх лікарів є володіння англійською мовою на рівні, достатньому для здійснення успішної міжкультурної професійної комунікації. Проте, кількість аудиторних годин на вивчення іноземних мов у медичних закладах вищої освіти обмежена. У зв'язку з цим виникає необхідність, по-перше, у впровадженні нових, більш результативних підходів до навчання іноземної мови, по-друге, в ефективнішій організації самостійної роботи студентів для вдосконалення іншомовних компетенцій.

Перспективним підходом до викладання іноземної мови у вищій школі ми вважаємо предметно-мовне інтегроване навчання – Content-Language Integrated Learning (CLIL). CLIL – це такий двофокусний підхід до освіти, при якому друга або іноземна мова використовується для навчання як власне мови, так і змісту (немовного предмета) [3, с. 1; 4]. Реалізація CLIL полягає у: (1) підтримці засвоєння змісту немовної дисципліни на заняттях з іноземної мови; (2) сприянні навчанню мови на заняттях з інших дисциплін; (3) інтеграції мовних та немовних предметів шляхом спільного планування, використання наскрізних тем тощо.

Реалізація принципів CLIL під час викладання іноземної мови в ЗВО полягає в удосконаленні на практичних заняттях з мови професійних компетенцій. CLIL найкращим чином задовольняє когнітивні потреби студентів, які, перш за все, зацікавлені в прикладному аспекті мови. Вивчення іноземної мови стає більш практично-орієнтованим, оскільки вона використовується для вирішення реальних професійних комунікативних завдань.

Методику CLIL можна застосовувати не лише на практичних заняттях, але й під час самостійної роботи студентів. Самостійна робота як навчальна діяльність студента, що спрямована на вивчення й опанування матеріалу предмета без прямої участі викладача, є логічним продовженням навчальної діяльності на практичному занятті. Разом із тим, самостійна робота є особливою формою творчої активності студента, його самоосвіти [2, с. 77]. Саме залучення студентів до самостійної роботи сприятиме формуванню в них інтелектуальних якостей, необхідних майбутньому спеціалісту, виховуватиме стійкі навички до постійного поповнення своїх знань, розвиватиме дисциплінованість та ініціативність.

Організація самостійної роботи студентів за методикою CLIL має здійснюватися з урахуванням таких принципів предметно-мовного інтегрованого навчання [1, с. 11–12]: (1) багатократний фокус – інтеграція змісту навчальних дисциплін; (2) справжність та доступність джерел – використання автентичних та актуальних матеріалів (англомовних текстів за фахом, аудіо– та відеозаписів, інтернет-ресурсів); (3) активність – студенти є дієвими суб'єктами навчання, а викладач створює умови для їхньої успішної роботи, сприяє розвитку критичного мислення та мотивує до пошуку рішень; (4) структура підтримки – нові знання студент отримує, спираючись на попередній досвід, наявні знання, навички, настанови та інтереси; викладач здійснює підтримку та допомагає впоратися з труднощами; (5) співробітництво за декількома напрямками – кооперація викладачів-філологів та предметників під час планування занять.

Розглянемо можливість організації самостійної роботи студентів з автентичними текстами – історіями хвороб. Англомовні історії хвороб, на нашу думку, якнайкраще підходять для реалізації

методики CLIL, оскільки відповідають усім зазначеним раніше принципам предметно-мовного інтегрованого навчання, зокрема:

- багатифокусність – дозволяють інтегрувати зміст дисципліни «Іноземна мова» та зміст предметів за спеціальністю (терапія, хірургія, патологічна анатомія та фізіологія тощо) шляхом роботи над спільним термінологічним апаратом, поняттєвим базисом, темами;

- справжність та доступність джерел – історії хвороби є автентичними та актуальними текстами, що стосуються професійної діяльності медиків і забезпечують розвиток як мовної, так і професійної компетенції майбутніх лікарів;

- активність – історії хвороб супроводжуються вправами, що мають проблемний характер та стимулюють когнітивні процеси, провокують питання та мотивують до пошуку рішень;

- підтримка – історії хвороб містять матеріал, який частково відомий студентам з дисциплін за фахом та відповідає потребам й інтересам студентів; можливі лексичні й граматичні труднощі долаються за рахунок дотекстових вправ, коментарів, глосарію, списку скорочень тощо;

- співробітництво – планування змісту самостійної роботи здійснюється з урахуванням календарно-тематичного плану дисциплін за спеціальністю, а також за участю викладачів інших кафедр.

Використання історій хвороб для самостійної роботи студентів з дисципліни «Іноземна мова» передбачає такі етапи: (1) ознайомлення студентів зі структурою історії хвороби та її компонентами; (2) зняття лексичних та граматичних труднощів шляхом введення нових мовних одиниць та конструкцій; (3) читання історії хвороби; (4) виконання тренувальних вправ.

Вправи та завдання, що пропонуються студентам, по-перше, сприяють закріпленню мовних умінь та навичок, по-друге, залучають до розв'язання проблемних завдань, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю. Найбільш вдалим та ефективним під час роботи з історіями хвороб ми вважаємо такі завдання:

- прочитати історію хвороби, виділити її логічні частини та назвати їх;

- на основі інформації історії хвороби заповнити бланк або картку хворого, використовуючи загальноживані медичні скорочення;

- підготувати запитання до пацієнта/колег щодо історії хвороби і записати їх у логічній послідовності;

- описати знімок, прокоментувати таблицю з результатами аналізів;

- дати рекомендації пацієнту, який пройшов лікування тощо.

Самостійна робота за принципами CLIL потребує від студента не «пасивного» сприйняття інформації, а її активного опрацювання та застосування на практиці. Студенти беруть на себе відповідальність за своє навчання та оволодіння навичками роботи з літературою за фахом, розуміння та інтерпретації професійних текстів, а також спілкування на професійно-орієнтованих темах. Використання історій хвороб для організації самостійної роботи студентів має такі результати: (1) закріплення та розширення обсягу професійної лексики, вузькоспеціальної термінології і загальноживаних медичних скорочень зокрема, (2) ознайомлення з особливостями англійськомовного медичного дискурсу, (3) відпрацювання навичок та умінь роботи з текстами за фахом, (4) формування навичок, необхідних для подальшої професійної діяльності майбутніх лікарів.

Отже, імплементація принципів та методик CLIL під час планування самостійної роботи студентів-медиків дозволить зробити навчання максимально професійно-орієнтованим. Самостійна робота студентів медичних ЗВО, організована за принципами CLIL, сприятиме тому, що іноземна мова вже не буде самоціллю, а почне використовуватися у фаховому контексті в процесі виконання конкретних професійних завдань; систематизуються та розширяються знання студентів як у сфері мови, так і в галузі медицини; сформуються та закріпляться уміння студентів працювати з літературою за спеціальністю; розвинуться пізнавально-творчі здібності студентів, навички самовдосконалення, критичного мислення та творчого підходу до розв'язання професійних питань. За умови впровадження принципів CLIL у процес навчання, зокрема, в організації самостійної роботи студентів, формування мовної компетенції у медичних закладах вищої освіти може перейти на якісно новий рівень.

Література:

1. Раннут М., Райк К. Подготовка студентов педагогических вузов у интегрированному преподаванию предмета и языка : пособие по разработке учебных программ и подготовке будущих учителей к работе в многоязычной школе. Нарва : Narva College of the University of Tartu and authors, 2016. 77 с.
2. Чала А. Г. Проблема організації самостійної роботи у підготовці майбутніх педагогів у вищих навчальних закладах. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Педагогіка та психологія*. 2015. Вип. 1. С. 77–80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdupp_2015_1_20
3. Coyle D., Hood P., Marsh D. CLIL: content and language integrated learning. Cambridge : Cambridge University Press, 2010. 173 p.
4. Marsh D. The relevance and potential of content and language integrated learning (CLIL) for achieving MT+2 in Europe. URL: <http://userpage.fu-berlin.de/elc/bulletin/9/en/marsh.html>

ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Білецька Т. О.

*кандидат філологічних наук,
асистент кафедри англійської філології
та міжкультурної комунікації
Інституту філології*

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Гаврилюк О. О.

*кандидат філологічних наук,
асистент кафедри англійської філології
та міжкультурної комунікації
Інституту філології*

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Сьогодні модернізація технологій навчання вимагає від освітян високого рівня професіоналізму, здатності оновлювати зміст та методику викладання, спрямованості на саморозвиток і фахове зростання. Уміння співпрацювати і оптимізація інтерактивних процесів, які формуються у результаті застосування технології кооперативного навчання, є одними із пріоритетних якостей особистості XXI століття [6; 11]. В умовах інтеграції до європейського і світового освітнього простору українська система навчання потребує застосування новітніх методів і технологій [4].

Важливим напрямом фахової підготовки є реалізація актуальних сьогодні інтерактивних освітніх технологій. У сучасному контексті змінюється й роль педагога, який все більше набуває ролі фасилітатора навчальної діяльності студентів, зокрема на основі технологій навчання у співпраці, або навчання у малих групах співпраці. Технологія кооперативного навчання може створити такі умови на заняттях з іноземної мови у закладах вищої освіти. Підвищення якості підготовки студентів шляхом осучаснення форм та методів роботи вимагає запровадження технологій кооперативного навчання на заняттях з іноземної мови. У процесі